

Def. 3.8 Prekreatacne linie:

 $F: V \longrightarrow W$ jest linie, gdy:

$$(1) (\forall v_1, v_2 \in V) \quad F(v_1 + v_2) = F(v_1) + F(v_2)$$

addytywność

$$(2) (\forall t \in \mathbb{R}) (\forall v \in V) \quad F(tv) = tF(v)$$

jednorodność

- uogólnienie pojęcia izomorfizmu liniowego.

Uwaga 3.9

(1) Jeśli $F: V \longrightarrow W$ jest liniowe, to:

$$F(0_V) = 0_W, \quad F(-v) = -F(v) \text{ dla każdego } v \in V,$$

$$F(\sum t_i v_i) = \sum t_i F(v_i)$$

(2) Złożenie przekształceń liniowych jest liniowe

Dł (1) $F(-v) = F((-1)v) \underset{\substack{\uparrow \\ \text{jednorodność}}}{=} (-1)F(v) = -F(v)$

$$F(0_V) = F(v + (-v)) \underset{\substack{\uparrow \\ \text{addytywność}}}{=} F(v) + F(-v) \underset{(1)}{=} F(v) + (-F(v)) = 0_W$$

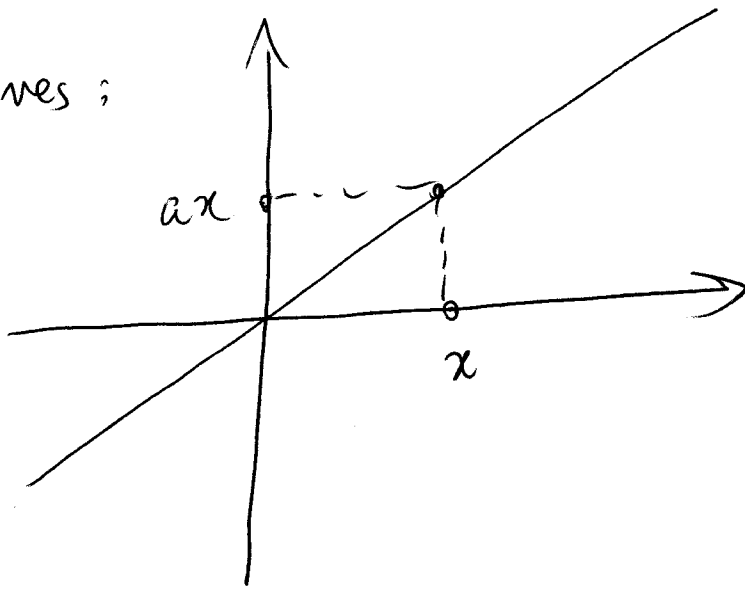
(2) Cwiczenie

Przykłady przekształceń liniowych.

ALT/3 (2)

0. $F: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R} \quad F(x) = ax, \quad a \in \mathbb{R}$

wygląda:

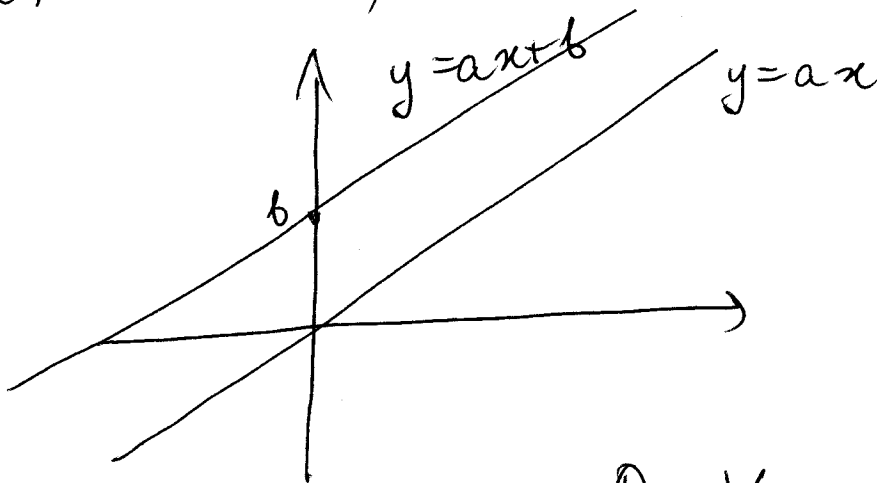

linia prosta!

$\} F: \text{"liniowe"}$

0'. $F(x) = ax + b, \quad b \neq 0$

nie pkt liniowe

1. Przekształcenie zerowe: $0: V \rightarrow W$
 $0(\overset{v}{v}) = 0_w$

Przekształcenie identyfikacyjne:

$$\text{id}_V: V \rightarrow V$$
$$\text{id}_V(\overset{v}{v}) = v$$

2. Dylatacja (jednoznaczność)

AlI/3 (3)

$$\text{o skali } t \in \mathbb{R} \quad D_t : V \longrightarrow V$$

$$D_t(v) = tv$$

3. Niech $a_1, \dots, a_k \in \mathbb{R}$

$$F : \underbrace{C(\mathbb{R})}_f \longrightarrow \mathbb{R}^k \quad F(f) = \begin{pmatrix} f(a_1) \\ \vdots \\ f(a_k) \end{pmatrix} \in \mathbb{R}^k.$$

$$4. F : \underbrace{\mathbb{R}[X]}_W \longrightarrow \mathbb{R}[X], \quad F(W) = W' \quad \text{pochodna}$$

$$5. F : \underbrace{V}_{\text{liniowa}} \longrightarrow \mathbb{R} \quad \text{"funkcjonal liniowy"} \\ \text{"forma liniowa"}$$

$$\text{np. } G : C(\mathbb{R}) \longrightarrow \mathbb{R} \\ G(f) = \int_0^1 f(x) dx$$

6. $\dim(V) = n$, $\mathcal{B} \subseteq V$ baza (uporządkowana)

$$F : \underbrace{V}_v \longrightarrow \mathbb{R}^n \quad F(v) = [v]_{\mathcal{B}} \quad \text{liniowa.}$$

Macierz wymiaru $m \times n$, $m, n \in \mathbb{N}^+$; AI/3 (4)

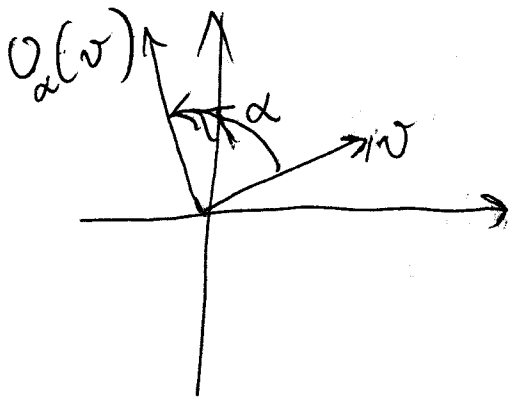
\uparrow wiersze \nwarrow kolumny

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} & \dots & a_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots \\ a_{m1} & a_{m2} & a_{m3} & \dots & a_{mn} \end{bmatrix} = [a_{ij}]_{m \times n} \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$$

zbiór macierzy $m \times n$
nad \mathbb{R}

a_{ij} : wyraz macierzy A
w i -tym wierszu i
 j -tej kolumnie,

7. $O_\alpha : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ obrót o kąt α (radianów)
wzrost $\mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ przekształcenie
do nowego układu współrzędnych

8. $A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$ wyznaczone odwracanie
liniowe $F_A : \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ dane
wzorem:

$$\mathbb{R}^n \ni X = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix} \quad F_A(X) = \begin{pmatrix} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + \dots + a_{1n}x_n \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + \dots + a_{2n}x_n \\ \vdots \\ a_{m1}x_1 + a_{m2}x_2 + \dots + a_{mn}x_n \end{pmatrix} = A \begin{bmatrix} x_1 \\ \vdots \\ x_n \end{bmatrix} = AX$$

TW. 3.10. $F: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ liniowa \Rightarrow

AI/3 (5)

istnieje jedyna $A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$ t. że $F = F_A$.

D-d

Niech $F(E_i) = A_i = \begin{pmatrix} a_{1,i} \\ a_{2,i} \\ \vdots \\ a_{m,i} \end{pmatrix} \in \mathbb{R}^m$.

\uparrow
z bazy standardowej

$$E_i = \begin{pmatrix} 0 \\ \vdots \\ 1 \\ \vdots \\ 0 \end{pmatrix} \leftarrow i$$

Niech $\mathbb{R}^n \ni X = \begin{pmatrix} x_1 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix} = x_1 E_1 + x_2 E_2 + \dots + x_n E_n$.

Stąd:

$$F(X) = F(x_1 E_1 + x_2 E_2 + \dots + x_n E_n) \xrightarrow{\text{liniowość } F} x_1 F(E_1) + \dots + x_n F(E_n) =$$

$$= x_1 A_1 + x_2 A_2 + \dots + x_n A_n =$$

$$= \begin{pmatrix} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + \dots + a_{1n}x_n \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + \dots + a_{2n}x_n \\ \vdots \\ a_{m1}x_1 + a_{m2}x_2 + \dots + a_{mn}x_n \end{pmatrix} = A \begin{bmatrix} x_1 \\ \vdots \\ x_n \end{bmatrix} = F_A(X), \text{ gdzie?}$$

kolumny.

$$A = [a_{ij}]_{m \times n} = (A_1 \ A_2 \ \dots \ A_n)$$

jedynosć A : $A_i = F_A(E_i) = F(E_i)$

Niech $A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$, $B \in M_{k \times m}(\mathbb{R})$.

AT/3 (6)

Wtedy:

$$\mathbb{R}^n \xrightarrow{F_A} \mathbb{R}^m \quad A = [a_{jt}]_{m \times n} = (A_1, \dots, A_n)$$

$$B = [b_{ij}]_{k \times m} = (B_1, \dots, B_m)$$

$$F := F_B \circ F_A \quad \mathbb{R}^n \xrightarrow{\quad} \mathbb{R}^k \quad F_B$$

$F := F_B \circ F_A$
liniowa

Uwaga 3.11.

$$V \xrightarrow{F} W \quad F, G: \text{liniowe}$$

$$G \circ F \xrightarrow{\quad} U \quad G$$

$G \circ F$ liniowe

D-2, ćwiczenie

$$F_B \circ F_A : \mathbb{R}^n \longrightarrow \mathbb{R}^k \text{ liniowe}$$

\Downarrow tw. 3.10

$$F := F_B \circ F_A = F_C \text{ dla jednej } C \in M_{k \times n}(\mathbb{R})$$

Wyprowadzimy wzór na $C = [c_{it}]_{k \times n} = (C_1, \dots, C_k)$
kolumny

$$C_t = F(E_t) = \begin{pmatrix} c_{1,t} \\ \vdots \\ c_{k,t} \end{pmatrix}$$

$t = 1, \dots, n$

$$A = (A_1, \dots, A_n)$$

$$A_t = \begin{pmatrix} a_{1,t} \\ \vdots \\ a_{m,t} \end{pmatrix}$$

$$C_t = F(E_t) = (F_B \circ F_A)(E_t) = F_B(F_A(E_t)) = \quad \text{AI/3} \quad (7)$$

$$= F_B(A_t) = F_B \begin{pmatrix} a_{1,t} \\ a_{2,t} \\ \vdots \\ a_{m,t} \end{pmatrix} =$$

$$\left(F_B \begin{pmatrix} x_1 \\ \vdots \\ x_m \end{pmatrix} = \begin{bmatrix} b_{11}x_1 + b_{12}x_2 + \dots + b_{1m}x_m \\ b_{21}x_1 + b_{22}x_2 + \dots + b_{2m}x_m \\ \vdots \\ b_{k1}x_1 + b_{k2}x_2 + \dots + b_{km}x_m \end{bmatrix} \right)$$

$$\stackrel{i \rightarrow}{=} \begin{bmatrix} b_{11}a_{1,t} + b_{12}a_{2,t} + \dots + b_{1m}a_{m,t} \\ \vdots \\ b_{i1}a_{1,t} + b_{i2}a_{2,t} + \dots + b_{im}a_{m,t} \\ \vdots \\ b_{k1}a_{1,t} + b_{k2}a_{2,t} + \dots + b_{km}a_{m,t} \end{bmatrix} = C_t = \begin{bmatrix} c_{1,t} \\ \vdots \\ c_{i,t} \\ \vdots \\ c_{k,t} \end{bmatrix} \leftarrow i$$

$$\text{stage: } C_{it} = b_{i,1}a_{1,t} + b_{i,2}a_{2,t} + \dots + b_{i,m}a_{m,t} = \sum_{j=1}^m b_{ij}a_{j,t}$$

$$\begin{matrix} & B & & A & & C \\ & & & A_t & & \\ i \rightarrow & \begin{bmatrix} b_{i,1} & b_{i,2} & \dots & b_{i,m} \end{bmatrix}_{k \times m} & & \begin{bmatrix} a_{1,t} \\ a_{2,t} \\ \vdots \\ a_{m,t} \end{bmatrix}_{m \times n} & = & \begin{bmatrix} \vdots \\ c_{i,t} \\ \vdots \end{bmatrix}_{k \times m} \leftarrow i \\ & & & \uparrow & & \uparrow \\ & & & t & & t \end{matrix}$$

$$C_{it} = \langle i\text{-th row of } B, t\text{-th column of } A \rangle$$

Def 3.12.

AI/3 (8)

Dla $B = [b_{ij}]_{k \times m}$, $A = [a_{jt}]_{m \times n}$ iloczyn

BA macierzy B i A to macierz

$$C = [c_{it}]_{k \times n}, \text{ gdzie } c_{it} = \sum_{j=1}^m b_{ij} a_{jt}$$

Wn. 3.13

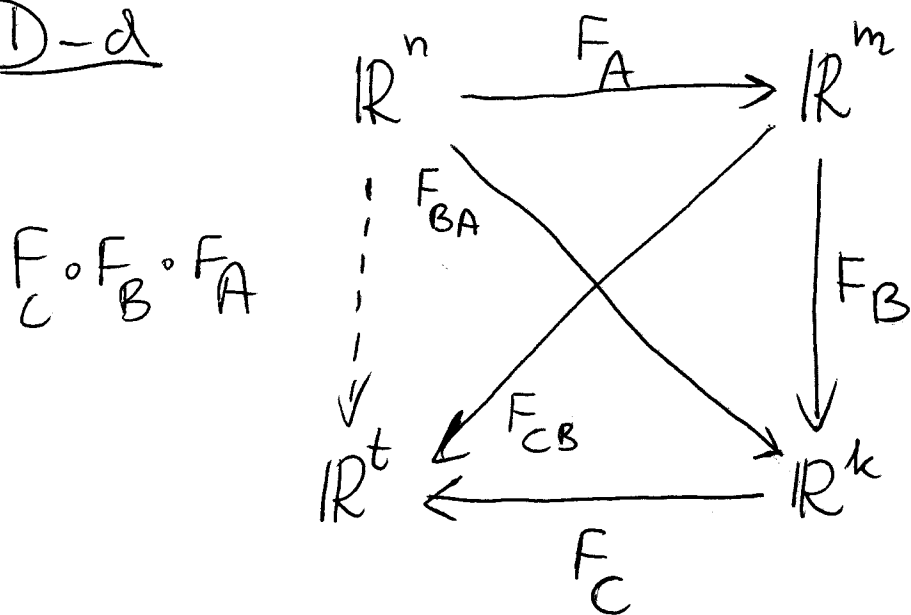
$$F_B \circ F_A = F_{BA}.$$

Wn. 3.14. Mnożenie macierzy jest łączne;

dla $A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$, $B \in M_{k \times m}(\mathbb{R})$, $C \in M_{t \times k}(\mathbb{R})$

$$C(BA) = (CB)A.$$

D-d

$$F_{CB} = F_C \circ F_B$$

$$F_{BA} = F_B \circ F_A$$

$$F_{(CB)A} = F_{CB} \circ F_A = (F_C \circ F_B) \circ F_A = F_C \circ (F_B \circ F_A) =$$

$$= F_C \circ F_{BA} = F_{C(BA)}.$$

Stąd $(CB)A = C(BA)$ \square ,
 z jedyności w tw. 3.10,

Przykład 9. V, W : przestrzenie liniowe / \mathbb{R}
 B, C bazy $\dim V = n, \dim W = m$

• $\Phi_B: V \xrightarrow{\cong} \mathbb{R}^n$
 $v \mapsto [v]_B$

• $\Phi_C: W \xrightarrow{\cong} \mathbb{R}^m$
 $w \mapsto [w]_C$

• $A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$

$$\begin{array}{ccc} V & \xrightarrow{F} & W \\ \Phi_B \downarrow \cong & & \downarrow \cong \Phi_C \\ \mathbb{R}^n & \xrightarrow{F_A} & \mathbb{R}^m \end{array}$$

$F = \Phi_C^{-1} \circ F_A \circ \Phi_B$

Φ_C liniowe

Wzór na F : dla $v \in V, w \in W$:

$$F(v) = w \Leftrightarrow F_A([v]_B) = [w]_C$$

$F(v) = w \Leftrightarrow A \cdot [v]_B = [w]_C$

(*)

$$(a_{i1}x_1 + \dots + a_{in}x_n)$$

Uwaga. $F_A \begin{pmatrix} x_1 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix} = \begin{bmatrix} a_{ij} \end{bmatrix}_{m \times n} \begin{bmatrix} x_1 \\ \vdots \\ x_n \end{bmatrix}_{n \times 1} = \begin{bmatrix} a_{i1}x_1 + \dots + a_{in}x_n \end{bmatrix}_{m \times 1} \leftarrow i$

iloczyn macierzy,

Tw. 3.14, $\dim V = n$, $\dim W = m$, $B \subseteq V$, $C \subseteq W$ bazy. AlI/3 (10)
 $F: V \rightarrow W$ liniowe \Rightarrow istnieje jedyna

$A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$ t. z. zachodzą (*):

$$(*) \quad F(v) = w \Leftrightarrow A \cdot [v]_B = [w]_C$$

D-d

$$\begin{array}{ccc} V & \xrightarrow{F} & W \\ \Phi_B \downarrow \cong & & \Phi_C \downarrow \cong \\ \mathbb{R}^n & \xrightarrow{F'} & \mathbb{R}^m \end{array}$$

F' jest jedyną taką, że diagram komutuje.

Z tw. 3.10 istnieje jedyna $A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$ t. z.

$F' = F_A$. Na mocy komutowania diagramu, zachodzą (*),

Jedyność A : ćwiczenie.

Def. 3.15, Macierz A z tw. 3.14 nazywamy macierzą odwzorowania F w bazach B, C :
 liniowego $A = m_{B,C}(F)$.

Jak wyliczyć $A = m_{\mathcal{B}\mathcal{C}}(F)$?

Alty 3 (11)

$$\mathcal{B} = \{b_1, \dots, b_n\}, \quad \mathcal{C} = \{c_1, \dots, c_m\}$$

$$\begin{array}{ccc} V & \xrightarrow{F} & W \\ \bar{\Phi}_{\mathcal{B}} \downarrow \cong & & \bar{\Phi}_{\mathcal{C}} \downarrow \cong \\ \mathbb{R}^n & \xrightarrow{F_A} & \mathbb{R}^m \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{diagram} \\ \text{komutuje} \end{array} \quad A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$$

$$A = (A_1, \dots, A_n) \quad A_t \in \mathbb{R}^m \quad A_t = F_A \left(\underbrace{E_t}_{\mathbb{R}^n} \right)$$

kolumny

$$E_t = \begin{bmatrix} 0 \\ \vdots \\ 1 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix} \leftarrow t = [b_t]_{\mathcal{B}} = \bar{\Phi}_{\mathcal{B}}(b_t).$$

$$\begin{array}{ccc} b_t \in V & \xrightarrow{F} & W \ni F(b_t) \\ \bar{\Phi}_{\mathcal{B}} \downarrow & & \downarrow \bar{\Phi}_{\mathcal{C}} \\ E_t \in \mathbb{R}^n & \xrightarrow{F_A} & \mathbb{R}^m \ni F_A(E_t) = [F(b_t)]_{\mathcal{C}}. \end{array}$$

$$A_t = F_A(E_t) = F_A(\bar{\Phi}_{\mathcal{B}}(b_t)) = \bar{\Phi}_{\mathcal{C}}(F(b_t)) =$$

$$= [F(b_t)]_{\mathcal{C}}.$$

t-ta kolumna $m_{\mathcal{B}\mathcal{C}}(F)$ \rightarrow
 $A_t = [F(b_t)]_{\mathcal{C}}$

wzór

Przykład 1. $A \in M_{m \times n}(\mathbb{R})$,

AlI/3 (12)

$$F_A: \underset{\substack{\text{UI} \\ \mathcal{E}}}{\mathbb{R}^n} \longrightarrow \underset{\substack{\text{UI} \\ \mathcal{E}'}}{\mathbb{R}^m}$$

$$m_{\mathcal{E}\mathcal{E}'}(F_A) = A, \text{ bo:}$$

bazy standardowe

$$t\text{-ta kolumna } m_{\mathcal{E}\mathcal{E}'}(F_A) =$$

$$= [F_A(E_t)]_{\mathcal{E}'} = F_A(E_t) = A_t \leftarrow t\text{-ta kolumna } A,$$

↑
dla $Y \in \mathbb{R}^m$, $[Y]_{\mathcal{E}'} = Y$

$$Y = \begin{bmatrix} y_1 \\ \vdots \\ y_m \end{bmatrix} = y_1 E_1 + y_2 E_2 + \dots + y_m E_m = \begin{bmatrix} y_1 \\ 0 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 \\ y_2 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix} + \dots + \begin{bmatrix} 0 \\ \vdots \\ y_m \end{bmatrix} = [Y]_{\mathcal{E}'}.$$

$$2. F: \mathbb{R}_3[X] \longrightarrow \mathbb{R}_3[X]$$

$$F(W) = W' + W(0)$$

$$\mathcal{B} = \{ \underset{\substack{\text{"} \\ b_1}}{1}, \underset{\substack{\text{"} \\ b_2}}{X}, \underset{\substack{\text{"} \\ b_3}}{X^2}, \underset{\substack{\text{"} \\ b_4}}{X^3} \}$$

bazy $\mathbb{R}_3[X]$

$$\mathcal{C} = \{ \underset{\substack{\text{"} \\ c_1}}{X^3}, \underset{\substack{\text{"} \\ c_2}}{X^2}, \underset{\substack{\text{"} \\ c_3}}{X}, \underset{\substack{\text{"} \\ c_4}}{1} \}$$

wylinamy

$$m_{\mathcal{B}\mathcal{C}}(F):$$

$$F(b_1) = 1' + 1(0) = 0 + 1 = 1 \quad [F(b_1)]_C = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} \quad \text{All/3} \quad 13$$

$$F(b_2) = X' + X(0) = 1 + 0 = 1 \quad [F(b_2)]_C = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} \quad \text{Kdeciunuy}$$

$$F(b_3) = (X^2)' + X^2(0) = 2X \quad [F(b_3)]_C = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 2 \\ 0 \end{bmatrix} \quad / m_{3C}(F)$$

$$F(b_4) = (X^3)' + X^3(0) = 3X^2 \quad [F(b_4)]_C = \begin{bmatrix} 0 \\ 3 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \quad /$$

$$m_{3C}(F) = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 2 & 0 \\ 1 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

Konwenzja: gdy $F: \mathbb{R}^n \rightarrow \mathbb{R}^m$ liniowa, to

$$m(F) := m_{E E'}(F), \text{ gdzie } E \subseteq \mathbb{R}^n, E' \subseteq \mathbb{R}^m$$

o ary standardowe.

macierze złożenia przekształceń:

V, W, U : przestrzenie liniowe / \mathbb{R}
 V, W, U :
 B, C, D :
 bazy

$$\dim V = n$$

$$\dim W = m$$

$$\dim U = k$$

$$F: V \rightarrow W$$

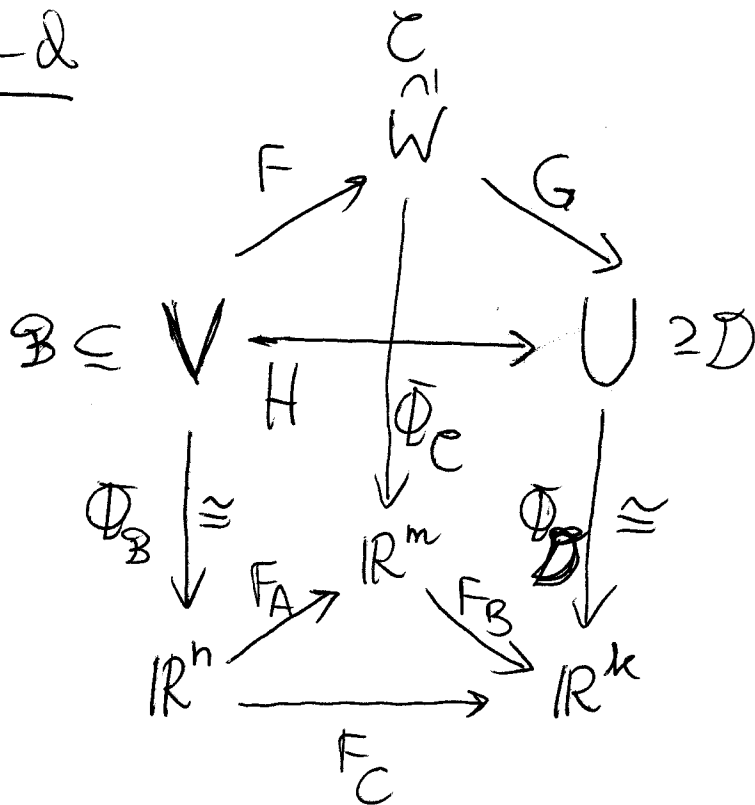
$$G: W \rightarrow U \text{ liniowa, } H = G \circ F: V \rightarrow U$$

$$\mathcal{B} \subseteq V \xrightarrow{H = G \circ F} U \supseteq \mathcal{D}$$

$$\begin{array}{ccc} & & \\ & F \searrow & \nearrow G \\ & W & \\ & \cup & \\ & \mathcal{C} & \end{array}$$

Tw. 3.16. $m_{\mathcal{B}\mathcal{D}}(H) = m_{\mathcal{C}\mathcal{D}}(G) \cdot m_{\mathcal{B}\mathcal{C}}(F)$,

D-2

Nach

$$A = m_{\mathcal{B}\mathcal{C}}(F)$$

$$B = m_{\mathcal{C}\mathcal{D}}(G)$$

$$C = m_{\mathcal{B}\mathcal{D}}(H)$$

diagram
kommutativ!

$$F_C = F_B \circ F_A \Rightarrow$$

Wm. 3.13

$$F_C = F_B A$$

$$; C = BA.$$

Przekształcenia liniowe,
macierze,

AlI/3 (15)

V, W : przestrzenie liniowe / R

$\text{Hom}(V, W) = \{ \text{przekształceń liniowych } V \rightarrow W \}$,
działające w $\text{Hom}(V, W)$:

$$+ : (F+G)(\underset{\substack{\uparrow \\ V}}{v}) = F(v) + G(v), \quad F, G \in \text{Hom}(V, W)$$

$$\forall t \in R \quad (tF)(v) = tF(v)$$

Wtedy $F+G, tF \in \text{Hom}(V, W)$ (ćw.)

Uwaga 4.1.

$(\text{Hom}(V, W), +, \cdot)_{t \in R}$: pierścień liniowy
nad R .

D-2 : Ćw.

Szczególne przypadki :

- $V^* := \text{Hom}(V, R)$: pierścień sprzężony do V ,
(dualna)
pierścień funkcjonalów
liniowych na V .
- $\text{End}(V) = \text{Hom}(V, V)$: pierścień endomorfizmów
liniowych ~~przestrzeni~~
przestrzeni V

Działania w $M_{m \times n}(\mathbb{R}) : +, t \in \mathbb{R}$ AeI/3 (16)

$$\bullet [a_{ij}]_{m \times n} + [b_{ij}]_{m \times n} = [c_{ij}]_{m \times n}, \text{ gdzie } c_{ij} = a_{ij} + b_{ij}$$

$$\bullet t[a_{ij}]_{m \times n} = [d_{ij}]_{m \times n}, \text{ gdzie } d_{ij} = t \cdot a_{ij}$$

$$\text{np. } \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 4 & 5 \\ 6 & 7 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 3 & 5 \\ 7 & 9 \\ 11 & 13 \end{bmatrix} \quad 2 \cdot \begin{bmatrix} 1 & 2 \\ 3 & 4 \\ 5 & 6 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 & 4 \\ 6 & 8 \\ 10 & 12 \end{bmatrix}$$

Uwaga 4.2

$(M_{m \times n}(\mathbb{R}), +, t)_{t \in \mathbb{R}}$: przestrzeń liniowa nad \mathbb{R}
wymiaru $m \times n$,

D-2 baza standardowa:

$$A_{ij} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \leftarrow i \quad \{ A_{ij} \}_{1 \leq i \leq m, 1 \leq j \leq n}$$

↑
j

Uwaga. Dla macierzy A, B, C odpowiednich wymiarów: $A(B+C) = AB+AC$ i $(B+C)A = BA+CA$.

D-2: zad. na liście
bez rachunków!